

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze Środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Warszawa / Mazowsze / Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Warszawa zbiory etnograficzne przy Ogrodzie Zoologicznym

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

zbiory muzealne / instytucje naukowe, kulturalne, społeczne

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Zbiory etnograficzne przy Ogrodzie Zoologicznym zostały założone w 1888 r. z inicjatywy Komitetu Organizacyjnego Muzeum Etnograficznego. Większość zbiorów została przekazana przez osoby prywatne, etnografów i podróżników. W 1891 r. ekspozycja została zamknięta. W latach 1892-1902 zbiory prezentowano na Stałej Wystawie Etnograficznej. W 1897 r. kolekcja została przekazana do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, które w 1905 r. udostępniło zbiory. W latach 1912-1915 przy muzeum działała Pracownia Etnograficzna. W 1922 r. kolekcji nadano nazwę Muzeum Etnograficznego. Zbiory zostały zniszczone w 1939 r.

Daty działalności / zakres czasowy:

1884-1939; od 1946

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, ul. Kredytowa 1 00-056 Warszawa mazowieckie / Warszawa	1888: ul. Bagatela 5: Pałacyk Baciarellego 1891: ul. Wiejska 6: Pałac Frascati 1892: Krakowskie Przedmieście 17 1893: ul. Wiejska 6: Pałac Frascati 1897: ul. Krakowskie Przedmieście 66, Muzeum Przemysłu i Rolnictwa planowane: 1939/1940 – ul. Podwale 15
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel: +48 22 827 76 41-46 fax: + 48 22 827 66 69 e-mail: sekretariat@ethnomuseum.p l	XXX
GODZINY OTWARCIA	wt., czw., pt.: 10 – 17; Środa: 11- 19; pt.: 10-17; sob.: 12 – 18, niedz.: 12 - 17	1888: codziennie, od 10 do wieczora 1892: 10-16 1897: codziennie, 10-16 1902: 10-14 1922: z wyj. pon. i czw., 10-14, 10 marek/ os.
DYREKTORZY	Adam Czyżewski	1921-1939: Eugeniusz Frankowski
ZARZĄDCA	Samorząd Województwa Mazowieckiego	1888: Spółka Ogrodu Zoologicznego na Bagateli 1891: Grono Miłośników Etnografii 1897: Muzeum Przemysłu i Rolnictwa 1921: MWRiOP
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowan y)	ob. d. Gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemiańskiego, adaptacja	budynki adaptowane na potrzeby muzealne;

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Muzeum w Zwierzyńcu / Stała Wystawa Etnograficzna / Muzeum Etnograficzne

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

1888: muzeum z założenia miało mieć charakter ludoznawczy i krajoznawczy. Celem było ukazanie „cech zewnętrznych polskich grup etnograficznych”

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

zbiory etnograficzne, antropologiczne, archeologiczne i krajoznawcze z ziem polskich i zagranicy

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Jan Karłowicz (1836-1903) etnograf, muzykolog, folklorysta, członek m.in. Akademii Umiejętności, członek honorowy Towarzystwa Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, a także licznych towarzystw zagranicznych; redaktor czasopisma „Wisła”, jeden z inicjatorów stworzenia zbiorów etnograficznych w Warszawie.

Jan Maurycy Kamiński (1844–1907), prawnik, literat, publicysta, założyciel „Tygodnika Powszechnego”, współredaktor i współpracownik licznych pism warszawskich; jeden z współtwórców warszawskich wystaw inwentarza; założyciel Ogrodu zoologicznego na Bagateli i współtwórca zbiorów etnograficznych przy Zwierzyńcu.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Stanisław Ciszewski (1865-1930) etnograf, prof. Uniwersytetu Lwowskiego, w latach 1888-1889 kustosz zbiorów etnograficznych przy Ogrodzie Zoologicznym (Muzeum Etnograficznego); sławista, autor licznych publikacji monograficznych i artykułów prasowych.

Maria Frankowska (1906-1996) etnologii, muzealnik, od 1929 roku asystentka w Instytucie Etnologii Uniwersytetu Poznańskiego (zajmowała się m.in. inwentaryzacją zbiorów w Muzeum Kaszubskim we Wdzydzach), w latach 1930-1939 kustosz kolekcji indochińskiej w Muzeum Etnograficznym w Warszawie. W latach 1963-1966 kierownik, a w latach 1967-1976 kierownik Działu Pozaeuropejskiego w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie.

Eugeniusz Frankowski (1884-1962) archeolog, etnolog, etnograf, iberysta, baskolog, muzeolog, członek wielu towarzystw naukowych i autor licznych publikacji; w latach 1911-1914 i 1921-1922 asystent w Katedrze Antropologii Uniwersytetu Jagiellońskiego; W latach 1921-1939 pełnił funkcję dyrektora Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Leopold Janikowski (1855-1942) meteorolog, podróżnik, etnograf, kolekcjoner; współuczestnik ekspedycji Stefana Szolc-Rogozińskiego (1882-1885); współzałożyciel Stałej

Wystawy Etnograficznej (1890), której ważnym członem stała się kolekcja kameruńska z drugiej wyprawy do Afryki (1887-1890); W latach 1900-1932 pełnił funkcję m.in. sekretarzem, wicedyrektorem, p.o. dyrektora oraz dyrektorem administracyjnym Zbiorów etnograficznych przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, a następnie Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Szczęśny Jastrzębowski (1867-1928) etnograf, sygnatariusz wniosku o pozwolenie na otwarcie Stałej Wystawy Etnograficznej w Warszawie, kustosz ekspozycji; wydawca „Gazety Radomskiej”

Helena Kamińska (1866-1928), podróżniczka, członkini Grona Miłośników Etnografii, kasjerka w Pałacyku Bacciarrellego w latach 1888-1890[?], w latach 1896-1925 kustosz zbiorów etnograficznych przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, a następnie Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Stanisław Poniąkowski (1884-1945) etnograf, antropolog, studiował w Zurychu, zainicjował działalność Pracowni Etnograficznej (1912-1915) przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, brał udział w ekspedycji na Syberię (1914); wykładowca Wolnej Wszechnicy i Uniwersytetu Warszawskiego.

Janina Tuwan (1907-1959) znawczyni kultury polskiej i pozaeuropejskiej, podróżniczka i badaczka Japonii; w latach 1926-29 kustosz Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Działaczka Przynależności Wojskowej Kobiet (PWK).

Zygmunt Wasilewski (1865-1948), polityk, publicysta, w latach 1889-1890 kustosz zbiorów etnograficznych przy Ogrodzie Zoologicznym (Muzeum Etnograficznego), w latach 1892-1894 pracownik biblioteki w Muzeum w Rapperswilu.

Flora Zienkiewicz (?-?) od 1925 roku kustosz zbiorów etnograficznych Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Komitet Organizacyjny Muzeum Etnograficznego – grupa etnologów i osób zainteresowanych, powstała ok. 1886 roku, której celem było stworzenie zbiorów etnograficznych. Jej głównym działaczem był Jan Karłowicz, wśród członków znalazł się Jan Maurycy Kamiński, który zgodził się na przekazanie na potrzeby zbiorów etnograficznych 11 pomieszczeń w pałacyku Bagatela (Bacciarrellego) w Ogrodzie Zoologicznym.

Grono Miłośników Etnografii – stowarzyszenie mające na celu popieranie działalności muzeum etnograficznego; w obliczu zagrożenia bytu materialnego kolekcji etnograficznej członkowie grona miłośników zakupili (wykupili) 2 I 1891 roku obłożone sekwestrem zbiory

na własność, na nazwisko Jana Karłowicza. Wśród zaangażowanych członków znaleźli się Jan Karłowicz, Erazm Majewski oraz Helena Kamińska. W 1899 roku grono przekazało zbiory etnograficzne na własność Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Najprawdopodobniej grono zostało przekształcone lub znalazło kontynuację w działalności Miłośników Muzeum Etnograficznego, przypadającej na dwudziestolecie międzywojenne. Wśród ich członków znalazł się m.in. Leopold Janikowski.

Pracownia Etnograficzna – pracownia naukowa założona z inicjatywy Stanisława Poniatowskiego, działająca w latach 1912-1915, mająca na celu naukowe opracowanie zbiorów etnograficznych przekazanych do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa.

Kalendarium (historia instytucji)

1884, 31. maja – powołanie spółki zarządzającej zwierzyńcem w ogrodzie w Bagateli
1884, 17. czerwca – otwarcie ogrodu ze zwierzętami
1886 – zawiązanie Komitetu Organizacyjnego Muzeum Etnograficznego
1888 – opublikowanie projektu stworzenia zbiorów etnograficznych przy Ogrodzie zoologicznym
1890 – zamknięcie zwierzyńca warszawskiego
1890 – organizacja Stałej Wystawy Etnograficznej
1891 – przeniesienie zbiorów etnograficznych do Frascati
1892 – otwarcie Stałej Wystawy Etnograficznej przy ul. Krakowskie Przedmieście 17
1893 – zamknięcie Stałej Wystawy Etnograficznej
1896 – przeniesienie zbiorów do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa
1902 – przekazanie zbiorów etnograficznych do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa
1905 – otwarcie ekspozycji zbiorów etnograficznych
1906 – wyodrębnienie ze zbiorów etnograficznych działu wykopalisk
1912 – powstanie Pracowni Etnograficznej, zajmującej się opracowaniem zbiorów d. Muzeum Etnograficznego, pod kier. Stanisława Poniatowskiego
1925 – nowa wystawa stała
1937/1938 - decyzja o przeniesieniu zbiorów do budynku przy ul. Podwale 15
1939 – zbombardowanie gmach Muzeum Przemysłu i Rolnictwa; zniszczenie zbiorów etnograficznych
1946 – powstanie Muzeum Kultur Ludowych
1956 – zmiana nazwy instytucji na Muzeum Kultury i Sztuki Ludowej
1964 – zmiana nazwy instytucji na Państwowe Muzeum Etnograficzne
1971 – przeniesienie muzeum do budynku d. Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego
1973 – oficjalne otwarcie muzeum w nowej siedzibie

W 1884 r. z inicjatywy Jana Maurycego Kamińskiego w ogrodzie przy pałacyku Bacciarrellego, tzw. Bagateli, założony został ogród zoologiczny (zwierzyńiec). Głównym udziałowcem spółki został Kamiński, a w zarządzie zasiedli Władysław Chudzyński, Napoleon Millicer oraz Józef Sporny. Udziały w przedsięwzięciu wykupywali także warszawscy przemysłowcy. W ogrodzie

zoologicznym zobaczyć można było okazy fauny rodzimej (lisy, wilki, niedźwiedzie, wydry, sowy, ptaki drapieżne) jak i okazy sprowadzane z zagranicy (słoń, małpy, wielbłądy, papugi, ptaki egzotyczne). Wysoki koszt utrzymania zwierzyńca oraz błędy w zarządzaniu spowodowały stopniowy upadek inicjatywy, pomimo rozszerzenia działalności o zabawy dla dzieci i zbiórkę pieniędzy wywołaną zatruciem i śmiercią części dzikich zwierząt.

W 1886 r. zawiązał się Komitet Organizacyjny Muzeum Etnograficznego, na którego czele stali to Jan Maurycy Kamińskiego oraz Jan Karłowicz. W 1888 r. opublikowany został projekt muzeum etnograficznego, a jego otwarcie nastąpiło w drugiej połowie roku. Na zbiory przeznaczono 11 pomieszczeń w pałacyku Bacciarellego. Był równocześnie siedzibą Towarzystwa Ogrodniczego Warszawskiego, które w 1888 r. przygotowało projekt stworzenia muzeum ogrodniczego. Nie został on jednak zrealizowany. W chwili otwarcia zbiorów etnograficznych opiekę nad nim sprawował Jan Karłowicz, jednak jeszcze tego samego roku na stanowisko to został przyjęty Stanisław Ciszewski, który funkcję tę pełnił do drugiej połowy 1889 r. Po krótkiej wspólnej pracy zastąpił go Zygmunt Wasilewski, który stanowisko to piastował do chwili zamknięcia Ogrodu Zoologicznego w 1890 r. Zbiory etnograficzne, przynależne do Zwierzyńca zostały obłożone sekwestrem, a przeniesienie zbiorów stało się możliwe dopiero po ich wykupieniu przez Grono Miłośników Etnografii. Wśród twórców grona znajdowali się Jan Karłowicz, Erazm Majewski oraz Helena Kamińska. Zbiory zostały ulokowane w użyczonych przez hrabiego Branickiego pomieszczeń piwnicznych w pałacyku „Frascati”, gdzie mieściło się wówczas Muzeum ornitologiczne hr. Branickich. W chwili przeniesienia kolekcja muzeum liczyła ok. 4000 okazów etnograficznych, archeologicznych i przyrodniczych (krajoznawczych), polskich i pozaeuropejskich, a także dokumentacje fotograficzne i rysunkowe oraz wydawnictwa. Podjęto wówczas starania o założenie Muzeum Etnograficznego w Warszawie, jednak ówczesny generał-gubernator Iosif Władimirowicz Hurko nie wyraził zgody, sugerując przesłanie zbiorów do Muzeum Aleksandra w Petersburgu (ob. Rosyjskie Muzeum Etnograficzne).

W 1889 r. powrócił do Warszawy Leopold Janikowski, przywożąc ze swojej wyprawy afrykańskiej okazy dla zamkniętego już wówczas Ogrodu Zoologicznego, a także znaczną kolekcję okazów afrykańskich, które zostały zaprezentowane na wystawie urządzonej w salach Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w 1890 roku. Kolekcja ta spotkała się z uznaniem żony generał-gubernatora Marii Andriejewny, która sugerowała przedłużenie czasu ekspozycji. Janikowski, po konsultacji z Karłowiczem przesłał na ręce generał-gubernatorowej podpisane przez siebie i Szczęsnego Jastrzębowskiemu, pismo z prośbą o pozwolenie założenia Muzeum Etnograficznego. Zgoda taka została uzyskana z adnotacją zmiany nazwy na „Stałą Wystawę Etnograficzną”. Podjęte przez etnografów prace mające na celu przygotowanie ekspozycji spotkały się z brakiem większego zainteresowania, a działalność wystawy opierała się głównie na składkach członkowskich zawiązanego zarządu wystawy oraz dobrowolnych datkach, m.in. Jana Blocha oraz Janikowskiego (dochód z wystawy z 1890 r.). Zbiory zostały wyeksponowane w kamienicy przy ul. Krakowskie Przedmieście 17 i w 1892 roku otwarte dla zwiedzających. Funkcjonowała ona do 1893 r., a po jej zamknięciu zbiory zostały przeniesione ponownie do pałacyku Frascati, a następnie do lokalu przy ul. Nowy Świat 26.

W 1896 r. dzięki staraniom i wsparciu finansowemu Grona Miłośników Etnografii kolekcja etnograficzna została przeniesiona do pomieszczeń wynajmowanych od Muzeum Przemysłu i Rolnictwa (ok. 1000 m²), jako „Zbiory Etnograficzne przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa”. Kustoszem zbiorów została Helena Kamińska, a jednym z członków zarządu Muzeum Etnograficznego został Janikowski (od 1897). Trudności finansowe Grona Miłośników Etnografii sprawiły, że w 1902 r. zbiory zostały przekazane na własność do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Stanowiły one jeden z najlepiej rozwiniętych działów tej instytucji. W 1905 r. otwarta została dla zwiedzających stała ekspozycja zbiorów etnograficznych, w których skład wchodził także zabytki archeologiczne i krajoznawcze. Rok później wyodrębniono z kolekcji dział wykopalisk, kierowany bezinteresownie przez Mariana Wawrzeńckiego. Naukowe opracowanie kolekcji etnograficznej stało się możliwe dzięki inicjatywie Stanisława Poniatowskiego, który w 1912 r. doprowadził do powstania Pracowni Etnograficznej przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Działalność muzeum została zahamowana przez wybuch I wojny światowej.

Muzeum rozwijało swoją działalność w dwudziestoleciu międzywojennym. Na przełomie 1937/1938 r. zdecydowano się na przekazanie dawnej siedziby Muzeum Narodowego przy ul. Podwale 15 na potrzeby Muzeum Etnograficznego. W wyniku bombardowania Warszawy, we wrześniu 1939 r. w gmachu Muzeum Przemysłu i Rolnictwa wybuchł pożar, który niemal doszczętnie zniszczył zgromadzone w nim zbiory. Zachowane okazy etnograficzne uległy rozproszeniu w czasie wojny.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1890: ok. 4000 okazów

1893: ok. 3 600 okazów + depozyty (kolekcja pisanek Z. Wolskiego, ok. 3000 okazów; kolekcja p. Kaliksa Jagmina wykopaliska, ok. 1000 okazów)

1908: ok. 11 600 okazów

1912: dział wykopalisk ok. 5 000 okazów

1922: ok. 9 000 okazów

1939: ok. 30 000 okazów

1888: dział etnograficzny (głównie rzeczy słowiańskie, miejscowe): elementy oraz stroje ludowe damskie i męskie pełnowymiarowe, oryginały, kopie, wzory pomniejszone, lalki [manekiny]; fotografie i wizerunki typów ludzkich, sceny rodzajowe; zbiory przyrodnicze i krajoznawcze (okazy drzewa, kory drzewnej, gliny i skóry, owady i płazy), gabinet mineralogiczny (kolekcja kilku tysięcy obiektów);

1889: okazy polskie i słowiańskie (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty, próbki wyrobów i tkanin, modele z pow. ihumeńskiego, nowogrodzkiego, zamojskiego, gub. jenißejskiej, okazy góralskie, poleskie, lubelskie, bojarskie, dokumentacje: fotografie typów), kolekcje pisanek, wykopalisk; okazy europejskie: (elementy i stroje ludowe, narzędzia i

sprzęty lapońskie, ze Sztokholmu, dokumentacje: albumy etnograficzne); okazy pozaeuropejskie: (zbroja japońska, okazy afrykańskie, burchmany z klasztoru lamajskiego, dokumentacje: typy kaukaskie, gruzińskie, czeremskie i tatarskie);

1890: okazy polskie i słowiańskie (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty, próbki wyrobów i tkanin, modele z pow. berdyczowskiego, sokalskiego, radzyńskiego, stopnickiego, janowskiego, kieleckiego, łukowskiego, włodawskiego, gub. wileńskiej, okazy góralskie, pińczowskie, dokumentacje: fotografie typów ludzkich, pisanek podolskich), kolekcje pisanek, narzędzia i wykopaliska; okazy europejskie: (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty łotewskie, numizmaty szwedzkie, dokumentacje: albumy etnograficzne); okazy pozaeuropejskie: (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty jakuckie, tanguskie, japońskie elem. uzbrojenia, okazy afrykańskie, chińskie, turkmeńskie; dokumentacja fotografie typów i widoków z okolic Zabajkału i Mongolii);

1899: okazy polskie i słowiańskie (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty, próbki wyrobów i tkanin, modele z pow. lubelskiego, łowickiego, gub. łomżyńskiej, tambowskiej; okazy europejskie: (elementy i stroje ludowe, dokumentacja z północnej Francji i Hamburga, Bośni); okazy pozaeuropejskie: (elementy i stroje ludowe, narzędzia i sprzęty kazańskie, łotewskie, tureckie);

1922: 80 kompletów strojów ludowych polskich i zagranicznych, 333 okazy poszczególnych ubrań, 215 ubrań głowy; 75 okazów tkanin ludowych, 69 próbek haftów i tkanin; 43 przyrządy związane z paleniem tytoniu; 18 kijów, lasek, oznak władzy i obrzędowych; 12 korbów i wrębów; 36 lalek ludowych; 12 modeli chat; 27 sprzętów domowych; 392 okazy ceramiki ludowej; 200 sprzętów gospodarstwa domowego; 8 przyrządów do święcenia; 20 ozdób wnętrza chaty; 13 rzeźb dewocyjnych; 87 narzędzi rolniczych; 21 narzędzi rybackich; 135 przyrządów tkackich; 33 okazy koszykarstwa; 33 instrumenty muzyczne; 66 przedmiotów obrzędowych; 64 okazy ciast obrzędowych; 74 okazy z zakr. med. ludowej; 2300 pisanek gł. z Kongresówki i Kresów wschodnich; 411 wycinanek ludowych; 102 zabawki ludowe [4879]; dział słowiańszczyzny: 306 przedmiotów; zbiory pozaeuropejskie: okazy 2670 z Azji, 900 z Afryki, 140 z Ameryki, 63 z Oceanii; dokumentacja: 5 tek z wzorami haftów i skrzyń malowanych; 500 fot. typów i scen ludowych z różnych części świata, 2000 klisz oryginalnych z wypraw naukowych;

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

kolekcja okazów afrykańskich Janikowskiego

kolekcja zabytków indochińskich Ignacego Zaremby Belakowicza

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dary, depozyty, zakupy; w 1889 roku w czasopiśmie „Wisła” opublikowano instrukcję dla darczyńców, obejmująca kwestionariusz pytań koniecznych dla prawidłowego opisu przekazywanych obiektów (1. miejscowość geograficzna 2. nazwa ogólna i miejscowa przedmiotu 3. wykonawca przedmiotu, sposób nabycia 4. użycie i przeznaczenie 5. czas powstania 6. informacje, przesady, zwyczaje związane z przedmiotem 7. dane ofiarodawcy).

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Dary:

1888: B. Anc, Karol Benni, Stanisław Czarnoski, p. Dudkiewicz, L. Dudrewicz, Stanisław Dziewiszek z Maciejowa (odzież męska ze wsi Mircze); Faustyn Jakubowski, M. Greim z Kamieńca Podolskiego (album typów podolskich i besarabskich – 105 kartonów z 129 wizerunkami); Irena Karłowiczowa (strój kobiecy z ok. Wiszniewa pow. Święciański, elementy stroju kobiecego ok. Komaj, gub. wileńska, czapka uszata męska, okazy drzewa, kory drzewnej, gliny i skóry), Natalia hr. Kicka (zbiór ptactwa krajowego i obcego); J. Krieger, Waław Kudelski (strój męski wzorowany ze wsi Wierzchowiny, pow. radzyński); L. Lewinson, Ignacy Odachowski (strój wieśniaczki z ok. Mira pow. nowogrodzki, sukmana męska, kolorowane typy i sceny rodzajowe ludowe); Janina Okołowicz (manekin – laka dziewczyny ze wsi Dys na Lubelszczyźnie w stroju ludowym); hr A. Potocki, Zofia Szpot (miniaturowy strój chłopski z Wierzchowiny pow. radzyński); Antoni Waga (owady i płazy); R.L., H.J. (manekin – ruchoma laka chłopca z miasteczka Piaski, w stroju miejscowym od Konstantego Świdorskiego z Piask);

1889: H. Bukowski ze Sztokholmu (kostium lapoński męski, czapki, naczynia drewniane i metalowe, albumy etnograficzne); W. Czernowska (ubrania, sprzęty, narzędzia z pow. ihumeńskiego); p. Filipowicz z Tyflisu [Tbilisi] (typy kaukaskie, gruzińskie, czeremskie i tatarskie); J. Fuks z Częstochowy (zbroja japońska); Leopold Janikowski (okazy afrykańskie); Aleksander Jelski z Zamościa pow. ihumeński (warsztat tkacki z przyrządami do wyrobu płótna, wóz włościański, brona „smyk”, do bronowania pasiek, brona drewniana, stępa do tłuczenia soli, socha z jarzmem, grabie, widły, tabakierki, wrzeciona, łyżki drewniane, kubek na masło „jaszczyk”, łyżwy śniegowe, pasy białoruskie), Irena Karłowiczowa (łapcie białoruskie, zabawki dziecięce), Jadwiga Kowalska (kapelusz, łapcie, próbka samodziału, fotografie typów ze wsi Krynek pow. nowogrodzki); Jan Karłowicz (próba wyrobów drewnianych \ Chrystjani, chleb ze Sztokholmu, fotografie typów i budynków szwedzkich); p. Kudelski (miniaturowe ubranie góralskie z Zakopanego); J. Manguski z Aczyńska gub. jenisejska (kostiumy samojeda i Samojedki, kostium jeradzki, fajka samojedzka z kości mamutowej); Leopold Méyet (surma pasterska z Polesia); Wanda Niecielska (różga weselna ze wsi Ciecierzyna p. Lublinem);

ks. Adolf Pleszczyński z Międzyrzecza (2 manekiny bojara i bojarki z parafi międzyrzeckiej w strojach miejscowych), Wanda Pławińska (kilimek z gub. czernichowskiej, para okazów ceramiki z Białocerkwi); p. Poławski z Warszawy (burchmany – obrazy przedstawiające Buddę, z klasztoru lamajskiego w ok. Tunki); Józef Rotarski z Rudzieńca (miniaturowe ubranie włościanina ze wsi Rudno pow. radzyński; kompletne kostiumy kobiece, 3 szt.); Helena Sachs z Lublina (czapka „Jałówka” z Dys p. Lublinem), Kazimiera Skrzyńska (strój włościanki z pow. błońskiego), Stanisław Szadkowski z Witoszyna (kostium góralski); Konstanty Świdorski z Piask (czapka „pończoszana” z ze wsi Wielączy, pow. zamojski), p. Waliszewska z Gol pow. wrocławski (korona weselna panny młodej, pająki ozdobne - 2 szt., drewniane łamigłówki dziecięce, zabawki); R.L. (czapka „pończoszana” z ok. Bychawy, gub. lubelska, kolekcja fotografii typów ludowych z Lubelskiego, zbiór pisanek),

1890: Tadeusz Balicki (kostium tunguski, skrzypce jakuckie); Henryk Bukowski ze Sztokholmu (moneta szwedzka z 1711 r.), J. Domaradzka (fotografie, paciorki z węgla kaukaskiego, pisanki z Samhorodka pow. Berdyczowski); J. Fuks z Częstochowy (japońskie elem. uzbrojenia: dzida, łuk, strzały, kindżał, kapciuch z fajką), M. Greim z Kamieńca Podolskiego (fotografie pisanek podolskich 60 szt.), Leopold Janikowski (okazy afrykańskie); Zofia Janiszewska (pisanki ze wsi Kije p. Pińczowem, 8 szt.); Wilhelm Jelski (kaftan drelichowy ze wsi Waręż pow. Sokalski), Lucyna Łopacińska z Łukowa (pisanki 8 szt.); Irena Karłowiczowa (kaftan kobiecy z Zakopanego, składana kobiałka łubiana z Nałęczowa); Mieczysław Karłowicz (fajka zakopiańska); Henryk Opieński z Krakowa (pismo chińskie z Krasnojarska), J. Kossakowski z Lublina (rózga weselna ze wsi Krępnice p. Lublinem); Tadeusz Kozerski ze Stawu pow. chełmski (sukmana, dwie czapki barankowe, wieniec ślubny z kwiatów i wstążek); p. Ła-u-e-a-sau, chiński subiekt handlowy z Warszawy (wachlarz chiński z Karganu; Leon Papięski z Nowego Margielanu [ob. Fergana, Uzbekistan] (kostium męski i damski z Turkiestanu, monety wschodnie z różnych czasów 25 szt.); Ignacja Piątkowska ze Smardzewa p. Sieradzem (wieńce dożynkowe 2 szt., kostiumy wieśniaka i wieśniaczki spod Smardzewa, prząślica, łomek, cierlica, sidła na ptaki, karbownica, Kuzaj na osetkę, fujarka, korona ślubna, maglownica, motowidło, czepki dziecięce, skrzypce wiejskie, fujarka wierzbowa, koszyk, tabakierka, bat owczarski); ks. A. Pleszczyński z Żeliszewa (dwie lalki – typy Rusinów spod Międzyrzecza); W. Pławińska (ubrania głowy dziewcząt ok. Białocekwki, przedmioty ceramiczne, krzesiwa i inne); J. Rotarski (pająk z Rudzieńca, pow. Radzyński); Józef Sanecki (drewniane obuwie ze wsi Szydłówek p. Kielcami, pająk i różga weselna ze wsi Galów pow. Stopnicki); ks. Władysław Siarkowski z Kielc (rysunek parobka i dziewczyny ze wsi Kije pod Pińczowem aut. R. Niesiołowski), drobne narzędzia kamienne ze wsi Rembowie i Korytnicy p. Pinczowem, bransolety i szpile z uroczyska w Budzynie p. Kazimierzą Wielką, model chałupy z pow. Jędrzejewskiego, pisanki z ok. Końskich i Opatowa, cztery urny z Budzynie p. Kazimierzą Wielką), Zofia Strzałkowska (sandały drewniane z Kałuszyna), Stanisław Szadkowski z Witoszyna (laska z toporkiem z Zakopanego), L. Świeszewski z Lublina (czapka rogatywka z pow. Janowskiego); Władysław i Maria Tomaszewscy z Jaksic p. Koszycami (przedmioty ludowe z Proszowskiego i Kieleckiego, wieniec dożynkowy, haftowana chustka, czepek weselny, czerwona czapka rogatywka, czapki dziecięce, wyroby włościańskie); Stanisława Ulanowska (instrument muzyczny, gęśl, koszula i szal, przedmioty użytkowe z Inflant – łotewskie); Jan Wasilewski z Monachium (chiński obraz przedstawiający dzieci), Henryk Wołodkiewicz (kolekcja próbek wyrobów tkackich z Jagodnego pow. Łukowski – 200 szt., ze wsi Studziwody pow. Bielski – 100 szt.; skrzypce włościańskie z Gniewszczyzny, próbki wyrobów tkackich z gub. Grodzieńskiej, Wileńskiej i Witebskiej, garnek opleciony korą brzoźową); p. Zarębski ze Stopnicy (model chaty dymnej p. Stopnicą); Zofia Żakowska (rózga weselna z Gołuchowa pow. stopnicki); H.W. (lichtarz i popielniczka gliniana z Magienty p. Warszawą); S.W. (ubranie miniaturowe z ok. Wisznicy pow. Włodawski)

1893: p. Chrzanowski ze wsi Koboło pow. hrubieszowski (czapka odświętna, korowaj weselny z różga marszałka, sukmana, pas, spódnica); p. Czechowiczowa (czapka uszata futrzana z pow. Świąciańskiego, strój kobiecy na głowę, z włóczki, sztychu i tiulu); H.

Dobrzycki (zbiór pasków samodziiałowych z gub. Witebskiej); Michał Federowski (zbiór pasów samodziiałowych, 149 szt. z gub. Grodzieńskiej); Zygmunt Gloger (86 okazów z kolekcji własnej: narzędzia rybackie z okolic Tykocina, torba myśliwska borsucza z pow. Wołkowskiego, nóż myśliwski, ozdoba kapelusza góralskiego, toporki z Pokucia i Zakopanego z lat 1826, 1870; obuszek szlachecki z 1700 r., prochownica z kopyta łosia z gub. Mińskiej, rzeźby kościelne z XVIII w. z ok. Tykocina i krakowskiego; kołatki, karbownica do wyliczania snopków, pasy skórzane ze szkalmierskiego, postoly z pow. Słonimskiego, patynki, obuwie skórzane z Wołkowskiego, kłumie drewniane z okol. Suwałk, czapki pończoszniane z okol. Wieliczki, czepek oczepinowy i korona panny młodej z 1868 r. z Krakowa, zapinki mosiężne, muszelki z Zakopanego, kaftan góralski z okol. Ustrzyk i Dzwiniacza, fajka, toporek cygański z pokucia, klatki drewniane pszczelnicze z gub. grodzieńskiej, zapaski z gub. podolskiej, czepiec kobiecy z 1840-1850 okol. Tykocina, piszczałki i fujarki karpackie, wrzeciono, czółenko tkackie, kosa Inu, talki nici z Tykocina, piórniki mosiężne z kałamarzami z końca XVI w.); Otton Horwat (dwa dywany ok. 1820-30 ze wsi Lipów pow. Rzeżycki); Aleksander Jabłonowski (fragmenty strojów arabskich, amulet szyitów z Kerbelech, czorapy beduińskie i perskie, fajka góralska z Syrii; ubiór kobiecy sukmana chłopska, pas z gub. Kijowskiej); Helena Kamińska (ubiór włościanki z osady starowierców Borsków gub. podolska, wianek ślubny ze wsi Siedliszcze pow. winnicki, ręcznik do ozdabiania obrazów ze wsi Witowo, zapaska i fartuch ze wsi Ossolinka)

W. Kriwaksin (naczynia majolikowe i z szyfru z Kaukazu i Persji, wyroby z kości morsa z gub. Archangielskiej); p. Korycińska (lalki w kostiumach Mazurki, Kujawianki, dziewczyny zspod Nieświeża); Z. Kowerska (chata z urządzeniem wewnętrznym ze wsi Wola Gałęzowska, lubelskie, koszula męska, czepek damski ze wsi Głodno z pow. puławskim, koza „kłapacz” zapustna, obrzędowa ze wsi Rudnik pow. lubelski); p. Kwietniewski (model pługa z okol. Rabki, papierośnica ze słomy kolorowanej ze Skały w Olkuskim, ubranie głowy kobiecej z olkuskiego, obuwie drewniane z okol. Piotrkowa); L. Lissowski (korona dożynkowa z orzechów, drumla cygańska z Sobieczowa p. Dublanami); Witold Łaźniewski (przedmioty z Argentyny: siodło, popręg, uździenica, munsztuk, but, przyrząd do polowania na guanaki i strusie, buty ze skóry końskiej, „sobrepuesto”, czaprak, trzos, derka wełniana, ponch, okryci wełniane, ostrogi z Chile); Erazm Majewski (serdak, toporki góralskie, z Zakopanego, fajka z Ratułowa, różga weselna, sukmany damskie i męskie, koszula haftowana, chustka, czepiec weselny, rogatywka, wieńce dożynkowe ze wsi Jastrzębiec gub. kielecka, skrzyпки i basy Hieronima Wróbla ze wsi Szczytniki pow. Stopnicki, kolekcja broszurek, malatur, książek, albumów chińskich i japońskich, mapa schematyczna Wądołowskiego); p. Mieczkowska (kolekcja z wysp Karolińskich: maczugi, topory, tkaniny, diademy, przepaski, naszyjniki, maty); Romuald Oczykowski z łowickiego (próbki wełniaków, „lejbki”, kaftany męskie, kwiaty sztuczne, krążki, wstęgi z pow. łowickiego, zegar z mechanizmem drewnianym z postacią Kopernika); W. Olechnowicz (tablice pomiarów wzrostu i głów szlachty oraz chłopów z lubelskiego); Aleksander Ostrowski (ubioy, kilimki, laski, wyroby garncarskie z Kołomyi); I. Piątkowska ze Smardzewa w kaliskim (model chaty włościańskiej i „kogutka” obrzędowego); Józef Pierceński z Koła (własne wyroby garncarskie); Wilhelm Puppe (kolekcja ubiorów, strojów, narzędzi, przedmiotów codziennego użytku, rzędów końskich i oślich z Buchary,

Samarkandy, Persji, Afganistanu i Kaukazu); ks. W. Siarkowski (rańtuch i rańtuszek z parafii Koniusza gub. kielecka); Aleksander Targoni (za pośr. Al. Jabłonowskiego – wykopalisko greckie z Krymu); Z. Wolski (ubiory, tkaniny, hafty, wyroby garncarskie, ligawki z gub. siedleckiej, z łży i gub. Kijowskiej)

1894-1895: p. Baranowska (ubiór starościny weselnej ze wsi Czernięcina pow. Krasnostawski), p. Barszczewski (broń naszyjnik i przedmioty z Paragwaju 14. szt.); p. Bernsztejn (przedmioty codzienne z Asuanu [Egipt], 28 szt.); Stanisław Cercha (tabakierka, futerał do okularów mieszczański, z Mochyłowa), H. Chamcówna (ubranie włościanki ze wsi Pustkowice pow. Skwirski); M. Dłuska (spódnica i pas świąteczny); p. Flokowska (pisanki z pow. Latyczowskiego); J. Giejszter (ubrani wieśniaczki z okol. Mariampolu, fotografie typów); M. Greim (kilimki z Besarabii, 2 szt.); Aleksander Jabłonowski (asygnaty tureckie); L. Janikowski (czapka perska); p. Jung (fotografie wieśniaczek z Cieszyna), Irena Karłowiczowa (laski z Zakopanego 2 szt., koszula z Czorsztyna, fartuch, kaftanik z Opatowskiego); C. Kirkorowa (naczynia z Besarabii, kafle i czapka z pow. Święciańskiego); p. Kosiogło (ręczniki z pow. benderskiego w Besarabii); p. Kossakowski (marzanna, gaik wielkanocny, wić pogrzebowa z pow. będzińskiego); Z. Kowerska (wieńce dożynkowe 2 szt., kij i bat dziadowski, manekin drewniany w stroju kobiecym weselnym z pow. lubelskiego); L. Lissowski (wykopaliska kamienne z pow. kutnowskiego, czapki obrzędowe z pow. konińskiego, wieniec dożynkowy z Węgrzynowa w ks. poznańskim); W. Łażniewski z Brazylii (brazylijskie wota z wosku); p. Mochczyński (toporek krzemienny z gub. podolskiej); p. Maciurzyński (urna z gub. płockiej); p. Mieczysława (przrząd do tatuowania z Polinezji); p. Morawska (wyroby z drewna, kobiałki, czepek dziecięcy z gub. lubelskiej); p. Moszków (lalka, ozdoby z kłosów, instrument muzyczny, chustka z Besarabii, próbki wyrobów tkackich z pow. Radzyńskiego, elementy stroju kobiecego, chleb weselny, ręcznik, czapka, namitka z gub. wołyńskiej i in.); p. Niezabitowski (kufel do miodu); p. Orłowski (pisanki z okol. Mohylewa); p. Ostrowski (kilimki, fartuchy samodziałowe, wyroby ceramiczne z Korczewa gub. Siedlecka); A. Paszkiewicz (ubiór mieszczańki z Dawidgradu pow. mozyrski); T. Pisarzewska (obrazy starogóralskie na szkle z Ratulowa okol. Nowego Targu); p. Sawicka (kapelusz i zabawki z pow. Kutnowskiego, wyroby szkoły snycerskiej z Zakopanego); H. Ślizień (wyroby chińskie); B. Stawiarski (pisanki z pow. Szczuczyńskiego); p. Szczypiórski (kobiałka z gub. lubelskiej); C. Szpakowski (sukmana, pas, łapcie ze wsi Bobły pow. Kowelski); p. Szuszkiewicz (pisanki z pow. braćławskiego, koszyczek ze słomy z Zakrocymia, wyroby z Zakopanego); p. Tarczyński (korona ślubna, pająk z pow. łowickiego); S. Ulatowska (czepek i korowaj z Tarnorogu), p. Wierciński (firanka i krzesiwo tunguskie z Syberii), A. Witort (próbki tkanin); p. Wolski (koszula wyszywana z gub. podolskiej); p. H. Wołodkiewicz (łapcie, rękawice, pierniki, krzesiwo z gub. Witebskiej, kapelusz z gub. mińskiej, strój kobiecy głowy z Białej Cerkwi, części składowe ubrania, wyroby ceramiczne z okol. Sławuty i in.); p. Wróblewski (trąby pasterskie z gub. grodzieńskiej, zbiór tabakierok); S. Wydźga (pisanki z pow. hrubieszowskiego); p. Ziemiński (kałamarz z okol. Rabki); M. Żółkiewska (ręczniki z pow. humańskiego, naczynie burak z okol. Ekaterynburga); p. Żółtowska (model chaty z okrągłaków z pow. pińskiego); p. Żylińska (strój kobiecy z okol. Mariampolu); Redakcja Kuriera Warszawskiego (zęby końskie z okol. Łęczycy, pisanki);

1899: Czesław Bagiński (ubioory mieszkańców Kazania); Stanisław Dziamarski (łowickie ozdoby z papieru); Waclaw Jezierski (strój głowy dziewczyny z gub. tambowskiej); Hieronim Łopaciński (przedmioty łotewskie: model zamku drewnianego, próbki tkanin, laski, deseczka ze znakami rybackimi); Ludwik Stanisław Korotyński (włócznia z urny glinianej ok. wsi Skawy w puszczy Myszynickiej); Zofia Potocka (pisanki – skrobanki z Mszyńca gub. łomżyński); Stanisława Sawicka (modele lalek w kostiumach rybackich z Le Tréport nad kanałem La Manche, fotografie typów ludzkich z okolic Hamburga); Marian Wawrzeńcki (przedmioty z Bośni, Turcji, mapa przedstawiająca stan ekonomiczny włościan w Królestwie Polskim, projekt nagłówka na afisz wystawy etnograficznej w salonie Krywulta); Baltazar Wysokiński z Międzyrzecza (zbiór leków, guseł, zabawek ludowych z regionu); redakcja Wisły („tzw. wręby” z Chodla pow. Lubelski);

Depozyty:

1889: Z. Wolski, Tadeusz Dowgird (kolekcja pisanek, 2 500 szt.), p. Jagmin (kolekcja wykopalisk ze wsi Skorbicze gub. grodzieńska i wsi Łęgonice gub. radomska)

Zakupy:

1888: okazy etnograficzne nabyte przez J.K. Kamieńskiego

1890: muzeum – komplet fotografii typów i widoków z okolic Zabajkału i Mongolii

1928: zakup zbiorów huculskich z funduszu MWRiOP

Nieznane:

1896: model chaty Żydowskiej z osady Łoszczów, gub. lubelska, wyst. przez p. Kossowskiego, eksponowany na II Wystawie Higienicznej w Warszawie

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

xxx

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

1890 – przeniesienie zbiorów do Muzeum Ornitologicznego na Frascati, ul. Wiejska 6 w związku z zamknięciem Ogrodu Zoologicznego na Bagateli, w celu zabezpieczenia zbiorów;

1896 – przeniesienie zbiorów do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, w związku z organizacją wystawy etnograficznej, a następnie przekazaniem kolekcji na rzecz Muzeum Przemysłu i Rolnictwa

1904 - przekazanie do Muzeum Higieny Ludowej okazu: model chaty Żydowskiej z osady Łoszczów, gub. lubelska, wyst. przez p. Kossowskiego, eksponowany na II Wystawie Higienicznej w Warszawie

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1888, kwiecień: ekspozycja okazów w pomieszczeniach pałacyku na Bagateli

1889: 7 sal z okazami etnograficznymi, następnie 11 pomieszczeń z okazami

1893: Stała Wystawa Etnograficzna (ul. Krakowskie Przedmieście 17)

Sala I: zbroja japońska na manekinie, ubiory, tkaniny haftowane, opończe, okazy z kamieni: krwawnik, agaty, turkusy – okazy e Wschodu; odzież ze skór reniferowych, łuki, strzały, łyżwy śniegowe, Północna Azja,

Sala II: okazy afrykańskie – figurki bóstw, przyrządy magiczne, czaski, noże, topory, dzidy

Sala III: okazy rodzime

Sala IV: naczynia gliniane rodzime, w szafach modele narzędzia rolnicze, stroje panny młodej, zabawki dziecięce; w gablotach: pisanki wielkanocne; warsztat tkacki, wóz chłopski drewniany; brony, sochy, pługi

1905: Wystawa zbiorów etnograficznych w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, ul. Krakowskie Przedmieście 66

(I piętro): sala z okazami z Królestwa Polskiego (szafy z kilimami i dywanami z Siedleckiego; wyroby garncarskie z Podlasia; stroje ludowe; modele warsztatów tkackich; łowicckie wycinanki papierowe; instrumenty muzyczne, ozdoby, stroje i ozdoby obrzędowe; modele chat włościańskich, zbiory pisanek, narzędzia i przedmioty codziennego użytku z ziemi Sandomierskiej, Lubelskiej, Krakowskiej, Łowickiej, Kurpiowskiej; układ tematyczny i/lub terytorialny), dosyć liczne zbiory góralszczyzny, Litwa, Żmudź, Białoruś, Małoruś [Ukraina], Wielkorosja [Imperium Cesarstwo], nieliczne okazy z Warmii i ks. Poznańskiego; okazy afrykańskie [także egipskie] i azjatyckie, nieliczne okazy z Ameryki Polinezji

1912: sala im. Zygmunta Glogera: dział wykopalisk 11 szaf

1925: 3 piętro w gmachu Muzeum Przemysłu i Rolnictwa; układ zbiorów dzielnicowy

Wystawy czasowe

1890: Wystawa etnograficzna Środkowej Afryki ze zb. Leopolda Janikowskiego, Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, ok. 1300 eksponatów

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Zbiory Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Józef Leski, Warszawa: Fr. Karpiński, 1905

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

XXX

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Muzeum Przemysłu i Rolnictwa

Katedra Etnologii Uniwersytetu Warszawskiego

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

brak danych

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

1884 – w chwili otwarcia zwierzyńca cieszył się on popularnością wśród publiczności warszawskiej

1907-19112 – ok. 12 000 zwiedzających

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- O potrzebie założenia ogrodu zoologicznego, Przegląd Tygodniowy Życia Społecznego, Literatury i Sztuk Pięknych, 1875, t. 10, nr30 , s. 349
- W., Zwierzyniec Warszawski, Kłosa: czasopismo ilustrowane, tygodniowe, poświęcone literaturze, nauce i sztuce 1884, t. 39, nr 997, s.87, 90
- Ogród zoologiczny w Warszawie, Biesiada Literacka: Pismo literacko-polityczne illustrowane, 1884, t. 18, nr 46 (463), s. 309-310
- Ogród zoologiczny w Warszawie, Zorza: pismo tygodniowe illustrowane, 1884, r. 19, nr 25, s. 8
- Tow. Zoologicznego ogrodu w Warszawie, Przegląd Tygodniowy Życia Społecznego, Literatury i Sztuk Pięknych, 1886, t. 21, nr 10, s. 155
- Projekt muzeum etnograficznego w Warszawie, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1888, t.2, z. 1 s. 243-244
- Muzeum etnograficzne w Warszawskim Ogrodzie Zoologicznym, Biesiada Literacka: Pismo literacko-polityczne illustrowane, 1888, t. 26, nr 42 (668), s. 248
- Kronika miesięczna, Ateneum: 1890, t.4 (60), z.11 s. 387-391;
- Muzeum etnograficzne w Warszawie, Biesiada Literacka: Pismo literacko-polityczne illustrowane, 1893, t. 35, nr 1 (888), s.5-6
- Wystawa etnograficzna w Warszawie, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1895, t.9, z. 1, s. 218-220
- Zbiory etnograficzne, Kurjer Warszawski,1896, r. 76, nr 322, s. 2 [dod.]
- Z wystawy etnograficznej, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1899, t.13, z. 4, s. 705
- Zbiory etnograficzne przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1905, t.19, z. 3, s. 333-334
- Pięćdziesięciolecie Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie 1875-1925, Warszawa: Drukarnia Wł. Łazarzkiego 1926
- Ś.p. Helena Kamińska, Lud. Kwartalnik etnograficzny, 1928, seria 2, t. 27, s. 180-181
- Ś.p. Szczęsny Jastrzębowski, Lud. Kwartalnik etnograficzny, 1930, seria 2, t. 29, s. 174-175
- Ś.p. Stanisław Ciszewski, Lud. Kwartalnik etnograficzny, 1930, seria 2, t. 29, s. 177
- R.L., H.J., O sposobach zachowania ubiorów ludów, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1888, t.2, z. 3 s. 663-667
- R.Z., Zbiory naukowe w Warszawie, Zorza, pismo tygodniowe z rysunkami dla miast i gospodarzy rolnych po wsiach. R. 40, 1905, nr 18, s. 473
- G. B., Nierozzerwalny związek między archeologią przedhistoryczną (paleo-etnografią) a etnografią współczesną, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1916, nr 1, s. 39-40
- Ciszewski Stanisław, Karłowicz Jan, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1888, t.2, z. 4 s. 893-897

S. Zofia, Otwarcie Muzeum , Bluszcz. Pismo tygodniowe ilustrowane dla kobiet, 1905, r 41, nr 19, s. 217-218

Ciszewski Stanisław, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1889, t.3, z. 2 s. 474-475

Cor, Zbiory etnograficzne, „Izraelita”, 1897, nr 10, s. 100

Czyżewski Adam red., Zwykłe - niezwykle: fascynujące kolekcje w zbiorach Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, Warszawa : Państwowe Muzeum Etnograficzne, 2008

Frankowski Eugeniusz, Zbiory etnograficzne w Polsce cz. I, Lud. Kwartalnik etnograficzny, 1922, seria 2, t. 21, s. 40-55

Janikowski Leopold, W dżunglach Afryki: wspomnienie z polskiej wyprawy afrykańskiej w latach 1882-1890, Warszawa: Liga morska i Kolonjalna, 1936, s. 202-204

Oryźyna Janina, Wspomnienie o Leopoldzie Janikowskim, „Poznaj Świat”, Gdańsk: Polskie Towarzystwo Geograficzne, 1978

Jastrzębowski Szczęśny, Wystawa etnograficzna w Warszawie, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1893, t.7, z. 1, s. 236-242

Kamiński Jan Maurycy, Pogadanka o ogrodzie zoologicznym, Kurjer Warszawski, 1885, nr 273 b, s. 2

Kamiński Jan Maurycy, O dalszych losach ogrodu zoologicznego, Kurjer Warszawski, 1888, nr 202, s. 2

Kamiński Jan Maurycy, O dalszych losach ogrodu zoologicznego, Kurjer Warszawski, 1888, nr 203, s. 2-3

Karłowicz Jan, Zbiory etnograficzne i archeologiczne p. Fedorowskiego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1889, t.3, z. 2 s. 477

Makulski Jan Krzysztof red., Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie: historia, zbiory, ekspozycje, Warszawa: PME, 1973

Nusbaum Józef , Czy warto podtrzymywać zwierzyńiec, Kurjer Warszawski, 1890, nr 284, s. 1-2

Pajewski A., W jaki sposób utrzymać zwierzyńiec, Kurjer Warszawski, 1890, nr 286, s. 5

Skonieczko Dariusz, Leopold Janikowski: etno-Żołnierz, Etnografia Nowa, 2014, nr 6, s. 393-407

Rakowiecki Kazimierz, 1905. Muzeum Hygieniczne w Częstochowie , Zdrowie: miesięcznik poświęcony higienie publicznej i prywatnej, nr 2, s. 119-126

Skrzynecka Janina, Sienkiewicz Joanna red., Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie: informator: historia, organizacja, zbiory, wystawy, Warszawa: PME, 2004

Suliga Jan Witold, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Dzieje, kolekcje, kierunki rozwoju (cz. 1), 2006,
<http://www.jws.net.pl/inne/czytelnia/588-jwsuliga-paowe-muzeum-etnograficzne-w-warszawie-dzieje-kolekcje-kierunki-rozwoju-cz-1.html>

Wasilewski Zygmunt, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1889, t.3, z. 4 s. 983-985

Wasilewski Zygmunt, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1890, t.4, z. 1 s. 283-284

Wasilewski Zygmunt, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1890, t.4, z. 2 s. 513-514

Wasilewski Zygmunt, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1890, t.4, z. 3, s. 746-748

Wasilewski Zygmunt, Z muzeum etnograficznego, Wisła. Miesięcznik Geograficzno-Etnograficzny, 1890, t.4, z. 4, s. 978

Włoskiewicz Józef, W sprawie ogrodu zoologicznego, Kurjer Warszawski, 1884, nr 59 b, s. 2-3

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Archiwum Państwowe w Warszawie:

Janikowski Leopold - podróżnik i dyrektor muzeum, zespół: 72/201/0 Zbiór Korotyńskich, Seria: 25 Grupa XI - Materiały biograficzne, Jednostka: 865

Archiwum Narodowe w Krakowie:

Zbiór Zygmunta Glogera, zespół: 29/678/0 Zbiór Zygmunta Glogera

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Cyfrowe Muzeum MNW

Ciekawe cytaty

„W gronie ludzi, pracujących nad rozwojem Ogrodu Zoologicznego, powstała myśl, aby, niezależnie od gabinetów historii naturalnej, wytworzyć przy rzeczonyj instytucji także i Muzeum Etnograficzne.

Dogodne pomieszczenie w jedenastu pokojach na pierwszym piętrze w pałacyku „Bagateli”, gotowa organizacja, pokrewność przedmiotów i warunki trwałej egzystencji prawnej, a także przykład innych ogrodów zoologicznych w kraju i zagranicą, wszystko to skłoniło inicjatorów do urzeczywistnienia projektu w tej mianowicie, a nie innej formie” (Wisła 1888, z. 1: 243)

„Dalszy rozwój zależeć będzie od poparcia przez inteligentny ogół. Każdy, choćby najdrobniejszy okaz z dziedziny wyrobów oryginalnych danego plemienia, ubiorów, narzędzi, broni, wykopalisk, nawet rycin, fotografii, typów ludowych i t.p. będzie przez nowopowstające muzeum z wdzięcznością przyjęty”

(Wisła 1888, z. 1: 244)

„[Redakcja ‘Wisły’] Wzywa przeto wszystkich ludzi światłych, aby nadsyłaniem przedmiotów, mających związek z etnografją, antropologją i geografją, usiłowali wzbogacić Muzeum, z tą myślą, że umieszczenie okazów w miejscu publicznem, dostępnem i bezpiecznem, stokroć jest pożyteczniejszem i pewniejszem od trzymania ich w posiadaniu prywatnem;”

(Wisła 1888, z. 1: 244)

„Sposoby zachowania i gromadzenia kostiumów ludowych są następujące: 1) Zbieranie całkowitych ubiorów oryginalnych, 2) fotografowanie postaci ludowych, 3) rysowanie i kolorowanie ubiorów, 4) ubieranie manekinów czyli lalek i 5) przygotowywanie ubiorów miniaturowych”

(Sposoby zachowania..., 1888: 665)

„Muzeum młodociane warszawskie, niezasobne w fundusze i niesamoistne, nie jest w stanie, na wzór pokrewnych instytucji, istniejących gdzieindziej, rozwijać się samorzutnie w kierunku największej użyteczności dla nauki i plemiennego samopoznania; zależne przeważnie od ofiarności ogółu, uzupełnia swe zbiory tem, co mu ludzie, pamiętający o Muzeum, dostarczą. Od ogółu więc zależy charakter instytucji”

(Wasilewski 1889: 984)

„Z powodu niepomyślnego obrotu interesów Spółki Ogrodu Zoologicznego, przy którym mieściły się dotąd zbiory naszego Muzeum etnograficznego, takowe przeniesione zostały do pałacu Frascati, gdzie Szanowny hr. Władysław Branicki tymczasowej gościnności im udzielił raczył. Mamy niepłonna nadzieję, że wkrótce dostępnymi staną się one publiczności [...]”

(Wisła: 1890: 978)

„Mamy więc w Warszawie zawiązek muzeum etnograficznego, zawiązek instytucji, o której pożytku zbyt czynnym chyba byłoby s rozwozić. Dalszy jej rozwój zależy atoli od poparcia społeczeństwa. [...] Wychowawcy zaś młodego pokolenia niech wiodą do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa działwę naszą i niech ją tam uczą, jak żyje i pracuje serce narodu – lud polski”

(Wisła 1905: 334)

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

2018-05-21

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

XXX

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	Warszawa, zbiory etnograficzne przy Ogrodzie Zoologicznym
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	Towarzystwo Ogrodnicze Warszawskie Muzeum Ornitologiczne hr. Branickich Muzeum Przemysłu i Rolnictwa
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	